

Sprawozdanie Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” z działalności w roku 2004.

Szanowni Delegaci, Szanowni Goście, Panie i Panowie,

Minął dziesiąty, jubileuszowy rok działalności Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”. To dziesięciolecie wpisało się ważnymi wydarzeniami i dokonaniem w zbiorowe wyobrażenia mieszkańców polsko-słowackiego pogranicza. W zmieniającej się rzeczywistości, w obliczu wejścia Polski i Słowacji do Unii Europejskiej i pojawiających się możliwości korzystania z unijnych funduszy Euroregion stał się inicjatorem i propagatorem wielu działań, które jednoczą mieszkańców pogranicza polsko-słowackiego w dążeniu do wspólnych celów. Rok 2004 przyniósł nowe wyzwania i zaowocował istotnymi przedsięwzięciami, które szczegółowo zostały już omówione na Kongresie Združenia Regiön „Tatry” 18 lutego w Spiskiej Nowej Wsi oraz na Kongresie Związku Euroregion „Tatry” 23 lutego w Nowym Targu.

Rada pracowała w następującym składzie:

Przewodniczący – Wendelin Haber, Łapsze Niżne; Wiceprzewodniczący – Peter Burian, Zastupca Prednostu Mesta Stara Lubovňa, członkowie: strona polska - Piotr Bąk, Burmistrz Miasta Zakopane, Tadeusz Czepiel – Radny Gminy Czarny Dunajec; Stanisław Gawęda – Wójt Gminy Krościenko n. Dunajcem; Emil Kowalczyk – Przewodniczący Rady Gminy Lipnica Wielka; Edward Paszek – Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu; Eugeniusz Zajączkowski – Wiceburmistrz Miasta Nowego Targu, strona słowacka - Jozef Repaský, zástupca primátora mesta Liptovský Mikuláš, Anna Fedorová – primátorka mesta Spišská Nová Ves, Ľubomír Bláha – primátor mesta Dolný Kubín, Jaroslav Cehula – zástupca primátora mesta Kežmarok, Marián Jurina – starosta obce Zuberec, Gustáv Dobák – zástupca primátora mesta Poprad.

Z naszego grona odeszło dwóch wielce zasłużonych działaczy Euroregionu „Tatry”. Obydwaj byli współzałożycielami naszego stowarzyszenia i wieloletnimi członkami Rady. Mowa tu o Ivanie Krušinskim, Primatorze Miasta Namestovo, który zmarł 9 października 2004 roku oraz o dr Emilu Kowalczyku, Przewodniczącym Rady Gminy Lipnica Wielka, zmarłym 23 lutego bieżącego roku. W naszej pamięci obaj pozostaną jako ludzie mądrzy, serdeczni i zaangażowani w rozwój pogranicza polsko-słowackiego.

Szanowni Państwo,

w okresie sprawozdawczym Rada Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” odbyła cztery posiedzenia plenarne. Szczegółowe informacje na temat kolejnych posiedzeń Rady oraz podejmowanych przez nią decyzji znajdują się w kalendarium [zał. nr 1].

Nad prawidłowym funkcjonowaniem Związku czuwała Komisja rewizyjna, której przewodniczy Ing. Július Lojek primátor mesta Spiska Stara Wieś, natomiast wiceprzewodniczącym jest Wicestarosta Tatrzański Andrzej Skupień. Aktywnie działały również komisje problemowe Związku: Komisja kultury pod przewodnictwem Stanisławy Obrzut Dyrektor Limanowskiego Domu Kultury; Komisja informacji, której Przewodniczącym jest Stanisław Budzyński z Bukowiny Tatrzańskiej; Komisja gospodarcza na czele z Ing. Peterem Sedlačko z Lewoczy; Komisja sportu i turystyki z Przewodniczącym Czesławem Borowiczem z Nowego Targu oraz Komisja ochrony środowiska, której Przewodniczącą jest Ing. Eva Kelblóvá z Kieżmarku.

W roku 2004 Przewodniczący Rady reprezentował Związek na wielu istotnych spotkaniach i konferencjach. Przyczyniło się to do rozpowszechnienia wiedzy o Euroregionie „Tatry” nie tylko w Polsce, ale również w Europie. Były to m.in.:

- podpisanie Aktu Założycielskiego Rady Konsultacyjnej Euroregionów Państw Grupy Wyszehradzkiej, które odbyło się 6 maja w Esztergomie na Węgrzech. Zadaniem Rady Konsultacyjnej będzie m.in. wzmacnianie dobrosąsiedzkich stosunków oraz poszerzanie i koordynowanie współpracy po rozszerzeniu Unii Europejskiej.
- Konferencja Roczna *Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych (SERG)*, która odbyła się w dniach 7-9 października w Szczecinie. Uczestnicy konferencji przyjęli wspólną deklarację *Nowe drogi ku nowej Europie*. Podkreśla ona, iż współpraca transgraniczna, ze względu na wartości, jakie ze sobą niesie powinna być jednym z głównych zadań europejskich i politycznych celów Unii Europejskiej.
- inauguracja wspólnego polsko-słowackiego znaczka pocztowego „*Flisacy na Dunajcu*”, która odbyła się 3 września w Nowym Sączu oraz w Czerwonym Klasztorze. Uczestniczył w niej także Wiceprzewodniczący Rady Peter Burian.

W 2004 roku rozpoczęła się również realizacja kilku zainicjowanych przez Euroregion przedsięwzięć. Dofinansowanie z Funduszu Średnich Projektów Infrastrukturalnych Phare 2003 otrzymał projekt Gminy Czorsztyn dotyczący budowy kładki na przejściu granicznym na rzece Dunajec pomiędzy Sromowcami Niżnymi a Czerwonym Klasztorem. Tym samym nabiera realnych kształtów podjęta przez Radę Transgranicznego Związku na posiedzeniu w Maniowach w dniu 2 czerwca 2003 roku uchwała w sprawie infrastruktury przejścia granicznego na szlaku turystycznym Sromowce Niżne – Czerwony Klasztor. Z Funduszu Dużych Projektów Infrastrukturalnych Phare CBC po polskiej stronie realizowana jest również przebudowa drogi Zakopane-Chochółów-granica państwa. Przypomnijmy, że projekt ten został zainicjowany uchwałami VII i VIII Kongresu Związku Euroregion „Tatry”. Natomiast po stronie słowackiej zakończono realizację projektu „*Czysta rzeka – dorzecze Popradu i Dunajca*”. Jest on obecnie kontynuowany w ramach edycji 2002 Programu Phare CBC pod nazwą „*Rozwój infrastruktury związanej z ochroną środowiska w okresach Kieżmark, Poprad i Stara Lubownia*”. W roku bieżącym będzie także wykonane studium historyczno-kulturowo-przyrodniczego szlaku dookoła Tatr. Projekt ten otrzymał dofinansowanie z Funduszu Małych Projektów Phare 2003, a jego beneficjentem jest Gmina Czarny Dunajec. W tej sprawie uchwałę podjął X Kongres Związku. Szkoda tylko, że słowacki partner tego przedsięwzięcia nie otrzymał grantu na projekt komplementarny. Żywimy nadzieję, że będzie on realizowany w ramach Programu Interreg III A. Dnia 7 marca 2005 roku na Słowacji zostało ogłoszone zaproszenie do składania wniosków o dofinansowanie z programu „*Veľká grantová schéma*”. Kancelaria w Kieżmarku złoży wniosek o dofinansowanie projektu „*Dom słowacko-polskiego spotkania w Kieżmarku*”.

Szanowni Państwo,

26 sierpnia 2004 roku minęło dokładnie dziesięć lat od podpisania *Umowy pomiędzy samorządami Polski i Słowacji o założeniu transgranicznego związku Euroregion „Tatry”*. Wspólnie ze słowackim partnerem postanowiliśmy, aby w roku jubileuszowym odbyło się kilka imprez podsumowujących i podkreślających dotychczasowy dorobek Związku. W tym celu powołany został Komitet Organizacyjny obchodów 10-lecia. Pierwszym i najważniejszym wydarzeniem stało się otwarcie Ośrodka Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu w dniu 12 lutego 2004 roku. Było to doniosłe wydarzenie i święto dla całego Euroregionu „Tatry”. Ośrodek ten stanowi materialny efekt wykorzystania środków finansowych z unijnego Programu Współpracy Przygranicznej Phare Polska-Słowacja 2000.

26 marca w Kieżmarku odbył się X Jubileuszowy Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”. Delegaci jednogłośnie przyjęli uchwałę przyznającą tytuł Honorowego Członka Euroregionu „Tatry” dwóm orędownikom idei jego powstania i wieloletnim przewodniczącym Wendelinowi Haberowi oraz Janowi Skupinowi. Z okazji wejścia Polski i Słowacji do Unii Europejskiej Kongres przyjął deklarację, w której wyraża nadzieję, iż Euroregion „Tatry” ze swoimi osiągnięciami w dziesięcioletniej współpracy samorządów lokalnych pogranicza polsko-słowackiego oraz doświadczeniem zdobytym przy realizacji projektów z Programu Phare będzie „pełnowartościowym partnerem nowego społeczeństwa w rozwijającej się Europie regionów”.

30 kwietnia z udziałem Wiceprzewodniczącego Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” Petera Buriana, Dyrektora Biura Związku Antoniego Nowaka oraz Przewodniczącego Komisji sportu i turystyki Czesława Borowicza Primator Miasta Dolny Kubin Ľubomír Bláha wmurował kamień węgielny pod Park Mini Europa. Ta ekspozycja miniatur architektury europejskiej mieścić się będzie w starym, angielskim parku Gäcel’ w Oravskiej Porubie.

Jubileusz stał się także pretekstem do syntezy dokonań Euroregionu „Tatry”. Dlatego też Biuro Związku w Nowym Targu wystąpiło z wnioskiem i otrzymało dofinansowanie projektu pt. *„10 lat transgranicznej współpracy Euroregionu „Tatry” – próba syntezy”*. Dzięki temu możliwe stało się zorganizowanie seminarium nt. „Znaczenia małych projektów euroregionalnych w rozwoju polsko-słowackiej współpracy przygranicznej”, przygotowanie wystawy podsumowującej najważniejsze wydarzenia i inicjatywy Euroregionu „Tatry”, wydanie poprawionej i rozszerzonej mapy Euroregionu z zamieszczonymi na jej odwrocie planami 12 największych miast, która ukazała się pod koniec stycznia 2005 roku oraz opublikowanie kolejnego numeru dwujęzycznego rocznika „Pogranicze polsko-słowackie 2003-2004”, nad którym trwają teraz ostatnie prace redakcyjne i wydawnicze.

Oprócz przedsięwzięć zaplanowanych w ramach obchodów jubileuszu rok 2004 przyniósł także wiele innych niezwykle ważnych wydarzeń. Niewątpliwie szczególne znaczenie miała wizyta Prezydenta Republiki Słowackiej Ivana Gašparoviča, który w dniu 19 listopada w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu spotkał się z przedstawicielami samorządów polskich i słowackich gmin, miast i powiatów wchodzących w skład Euroregionu „Tatry”. Prezydentowi towarzyszyli Minister Spraw Zagranicznych Eduard Kukan oraz Minister Edukacji Martin Fronc. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała Minister Barbara Labuda. W spotkaniu uczestniczyli Ambasador Republiki Słowackiej w Polsce Magda Vašaryova, Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Bratysławie Zenon Kosiniak-Kamysz, Wojewoda Małopolski Jerzy Adamik, Konsul Generalny Republiki Słowackiej w Krakowie Janka Burianova oraz Rektor Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu Stanisław Hodorowicz. Obecni również byli gospodarze miasta Nowego Targu, Powiatu Nowotarskiego i Tatrzańskiego. Przewodniczący Rady Wendelin Haber wręczył Prezydentowi pamiątkową statuetkę Euroregionu „Tatry”. Natomiast Minister Eduard Kukan odznaczył Przewodniczącego Rady Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” Wendelina Habera Srebrnym Medalem Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Słowackiej za zasługi w rozwijaniu współpracy transgranicznej. [zał. nr 2 – wystąpienie Prezydenta Ivana Gašparoviča, Przewodniczącego Rady Wendelina Habera, Wiceprzewodniczącego Rady Petera Buriana oraz Dyrektora Biura Rady w Nowym Targu Antoniego Nowaka]

Inne ważne wydarzenia 2004 roku obrazuje szczegółowe kalendarium [zał. nr 1].

Na rozwój polsko-słowackiej współpracy transgranicznej niewątpliwie wielki wpływ wywierała realizacja małych projektów dofinansowanych z Funduszu Phare CBC. W roku 2004 po polskiej stronie zakończyła się realizacja 13 projektów, które otrzymały dofinansowanie z edycji 2001 tego programu. Ogólna wartość zatwierdzonego

dofinansowania wyniosła 126.436,20 EUR, natomiast dofinansowania wykorzystanego 115.361,13 EUR. Natomiast po stronie słowackiej zrealizowano 4 projekty na łączną kwotę 77.294,35 EUR [zał. nr 3 – lista projektów zrealizowanych po polskiej i słowackiej stronie Euroregionu „Tatry” w ramach FMP Phare 2001]

Natomiast 10 września 2004 roku Reprezentacja Komisji Europejskiej w Warszawie zatwierdziła dofinansowanie w kwocie 239.781,12 EUR dla 25 projektów z polskiej strony Euroregionu „Tatry” z ostatniej już edycji Funduszu Małych Projektów Phare CBC 2002/2003. Do końca września 2004 roku ze wszystkimi polskimi beneficjentami zostały zawarte umowy grantowe. Obecnie trwa realizacja tych projektów. Zakończy się ona w grudniu 2005 roku. Po polskiej stronie zarządza nimi Biuro Związku w Nowym Targu. Dofinansowanie z FMP Phare 2002/2003 w kwocie 167.152,67 EUR otrzymało także 9 słowackich projektów [załącznik nr 4 – wykaz projektów z polskiej i słowackiej strony Euroregionu „Tatry”, które otrzymały dofinansowanie z FMP Phare 2002/2003].

Po słowackiej stronie realizowane są także projekty, które z programu rządu słowackiego wsparcia otrzymały wsparcie na euroregionalną działalność w łącznej kwocie 1.559.682,00 SK. [zał. nr 5 – wykaz projektów].

Przez cały rok 2004 trwały także prace nad przygotowaniem do Programu Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III A Polska-Słowacja 2004-2006, która zastąpi Program Phare CBC. Euroregion „Tatry” będzie odpowiadał za realizację mikroprojektów o charakterze transgranicznym. Mikroprojekty, które są kontynuacją Wspólnego Funduszu Małych Projektów mają za cel pogłębienie bezpośrednich kontaktów między wspólnotami lokalnymi na polsko-słowackim pograniczu oraz dalszą integrację tego regionu. Całkowita kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego dostępna przez Euroregion „Tatry” w okresie 2005-2006 wynosić będzie 350.000 EUR. Polskie Biuro Euroregionu „Tatry” uczestniczyło w przygotowaniu wszystkich dokumentów programowych, a przede wszystkim: wytycznych dla wnioskodawców, formularza wniosku, instrukcji wypełniania wniosku, siatki oceny. W marcu zostanie ogłoszone zaproszenie do składania wniosków o dofinansowanie. Kwota dofinansowania projektu wynosi od 2.000 do 20.000 EUR.

Należy podkreślić fakt, iż słowacka strona Euroregionu „Tatry”, tak jak inne euroregiony ze Słowacji, nie została włączona w proces przygotowywania Programu Interreg III A wspólnie z organami państwowymi (Ministerstwo Budownictwa i Rozwoju Regionalnego oraz VUC). Inicjatywa i ambicja bycia ważnym partnerem w tym programie została jednak zgłoszona przez przedstawicieli słowackich euroregionów na spotkaniu w Danisovcach, w którym uczestniczyli również dyrektorzy biur Euroregionu „Tatry” w Nowym Targu i Kieżmarku. Zakończyło się ono przyjęciem wspólnej deklaracji w tej sprawie. Pominięcie słowackich euroregionów w procesie wdrażania Programu Interreg III A uważamy za błąd, który wciąż może zostać naprawiony przez organy państwowe i samorządowe.

Szanowni Państwo,

IX Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” przyjął dokument, który określał główne kierunki działania Związku na lata 2003-2004. Można powiedzieć, że większość zaplanowanych przedsięwzięć została rzetelnie wykonana, poza jednym: utworzeniem wspólnie ze Nowotarskim Starostwem i Urzędem Miasta Nowy Targ Punktu Informacji Europejskiej. Euroregion „Tatry” planował zorganizowanie tego Punktu w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej. Niestety, władze powiatu i miasta nie podjęły się realizacji tej inicjatywy, natomiast nasze stowarzyszenie nie posiadało odpowiednich funduszy na zatrudnienie pracowników. Jednak w pewnym zakresie w miarę możliwości Euroregion poprzez swoją działalność przekazuje mieszkańcom informacje o Unii

Europejskiej, szczególnie poprzez promocję unijnych programów pomocowych Phare CBC, Interreg III oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Otwarcie biura Pośła do Parlamentu Europejskiego pana Bogdana Klicha w siedzibie Euroregionu również przyczyniło się do promocji instytucji unijnych. Niestety, z powodu braku odpowiednich funduszy nie zorganizowano zaplanowanego w głównych kierunkach działania *Festiwalu Kultur Pogranicza*. Szczegółową analizę realizacji głównych kierunków działania Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” na lata 2003-2004 przedstawia załącznik nr 6.

Na zakończenie chciałbym przedstawić Państwu krótko perspektywy, jakie rysują się przed euroregionami, a które będą wynikiem przygotowywanego przez Parlament Europejski projektu rozporządzenia w sprawie utworzenia tzw. *Europejskich Ugrupowań ds. Współpracy Przygranicznej*. Euroregion „Tatry” włączył się czynnie w dyskusję nad przygotowaniem tego dokumentu. Przyjęcie tego dokumentu zmodyfikuje ramy prawne i organizacyjne funkcjonowania euroregionów w latach 2007-2013. Euroregiony w tym kształcie będą posiadały europejską osobowość prawną i pełnić będą rolę partnera w rozliczaniu środków unijnych. Będą działały zgodnie z zawartą umową bilateralną na podstawie jednolitego prawa obowiązującego w jednym z krajów sygnatariuszy umowy. Taka struktura prawna wzmocni pozycję społeczną i możliwości finansowe euroregionów, które będą przejmować na siebie realizację programów infrastrukturalnych o charakterze transgranicznym. Czekamy zatem bardzo ważne zadanie na lata 2007-2013, albowiem w tym okresie 4% wszystkich funduszy strukturalnych Unii Europejskiej przeznaczonych zostanie na rozwój współpracy przygranicznej. Służyć temu zadaniu będzie program CEL 3, który otworzy nowy etap działalności euroregionów.

Szanowni Państwo,

wyrażam przekonanie, że podsumowanie roku 2004 wypada pozytywnie. Wielka praca, którą wykonaliśmy wykracza daleko poza ramy statutowe. Duża w tym zasługa Biura Euroregionu „Tatry”, Komisji problemowych Związku oraz członków Euroregionu, działaczy samorządowych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, instytucji i wolontariuszy. Wszystkim Państwu tu obecnym i tym, z którymi przyszło nam pracować w roku ubiegłym serdecznie dziękuję. Szczególne słowa podziękowania kieruję pod adresem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Polski i Słowacji na ręce Pani Joanny Kapuścińskiej oraz Pani Olgi Marhulikovej, które są sekretarzami Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej. Dziękuję Władzy Wdrażającej Program Współpracy Przygranicznej Phare i Pani Dyrektor Grażynie Węclewskiej. Dziękuję również Panu Zbigniewowi Krużyńskiemu Zastępcy Dyrektora Departamentu Unii Europejskiej MSZ. Podziękowania należą się również Ministerstwu Gospodarki i Pracy Rzeczypospolitej Polskiej oraz Agencji Wspierania Rozwoju Regionalnego w Ministerstwie Budownictwa i Regionalnego Rozwoju Republiki Słowackiej. Dziękuję władzom samorządowym województwa małopolskiego, Kraju Preszowskiego i Kraju Żylińskiego, Burmistrzowi Miasta Nowego Targu Markowi Fryźlewiczowi oraz Primatorowi Kieżmarku Ing. Igorowi Šajtlavie, a także Panu Stanisławowi Hodorowiczowi Rektorowi Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu, która stała się partnerem Euroregionu w wielu ważnych przedsięwzięciach.